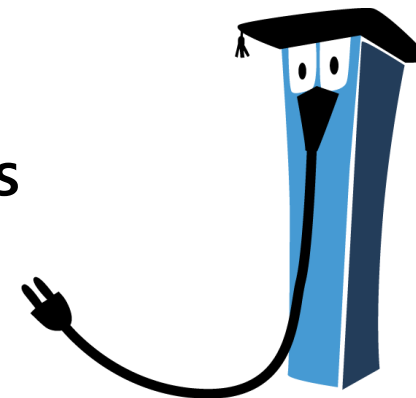

Slim Laden voor iedereen

Van actieplan naar uitvoering
Verkenning samenwerking aanbieders
2 november 2022

Welkom!

Wie van u beschouwt zichzelf als...?

- CPO
- MSP
- Laadpaalfabrikant
- Platform ontwikkelaar
- Autofabrikant, -importeur of -dealer
- Leasemaatschappij
- Energieleverancier
- Branchevertegenwoordiger
- Smart charging service provider
- Eigenaar parkeergarage/locatie
- ...?

Slim laden voor iedereen 2022 - 2025

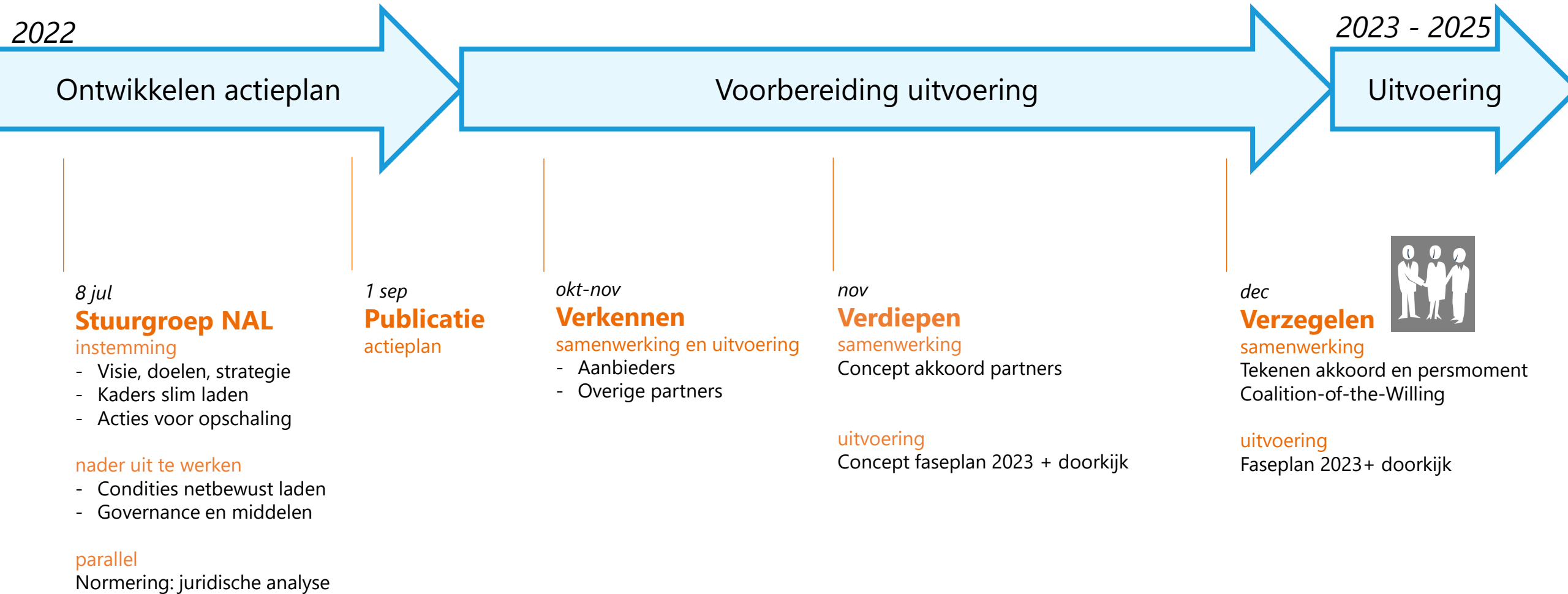
Actieplan

Datum: 1 september 2022

Status: Publiek

 Sluit aan

Van actieplan naar uitvoering

Verzegelen: eind 2022 akkoord samenwerkingspartners

Coalition-of-the-willing

Committeert zich aan...

- Visie en ambitie
- Leidende principes actieplan
- Samenwerking andere partners
- Uniform kader slim laden
- Bijdrage acties voor opschaling

Tekenen + persmoment

Bijeenkomst 2 november - Verkenning aanbieders

Doel

- Verkennen uitvoering actieplan

Beoogd resultaat

- Mogelijke rol en bijdrage aanbieders verkend
- Aandachtspunten uitvoering en organisatie

'Setting the scene'

- Iedere aanbieder bepaalt zelf wat die deelt
- Wij delen en/of vragen geen informatie die commercieel gevoelig kan liggen
- Oogst verkenning wordt anoniem verwerkt

Communicatie

- Aanbieders breed uitgenodigd, div. kanalen
- Achteraf: nieuwbericht met sfeerbeeld, presentatiemateriaal, oproep om mee te doen

Programma

1. Inleiding
2. Actieplan Slim Laden Voor Iedereen

PAUZE

3. Verkenning acties versnelde opschaling
4. Verkenning organisatie en middelen
5. Vervolg en afronding

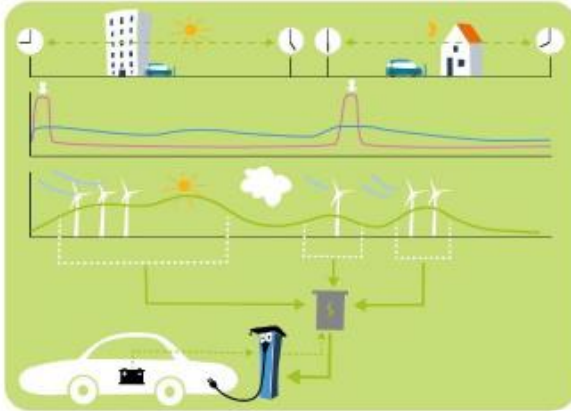
Maak ajb even verder kennis met je buurman/vrouw.

- Wat brengt jou vandaag hier?
- Waar ben jij benieuwd naar?

Programma

1. Inleiding
2. Actieplan Slim Laden Voor Iedereen
3. Verkenning acties versnelde opschaling
4. Verkenning organisatie en middelen
5. Vervolg en afronding

Slim laden voor iedereen 2022-2025

Wat is slim laden

- Op slimme momenten laden
- Automatisch, op afstand
- EV als tijdelijke opslag
- Optimaal gebruik netcapaciteit
- Goedkoper en duurzamer

Visie

- Slim laden de norm
- Dagelijkse routine
- Markt versterkt zichzelf
- Soepele inpassing EV
- Toekomstbestendig energiesysteem

Ambitie

60% van de laadsessies is slim

Type laadsessies

- EV's < 3500 kg (personenauto's, bestelauto's)
- Connectietijd > 4 uur (bestemmingsladen)
- Locaties: publiek, privaat en semi-publiek
- Voldoet aan nationaal kader slim laden

Slim laden overal beschikbaar

Netbewust laden werkt

Nederland wil slim laden

10 Acties

Huidige situatie

Aantrekkelijk aanbod realiseren

Netbewust laden uniform uitrollen

Gebruikers enthousiast maken voor slim laden

Voordelen

Samenleving / Nederland

- Extra CO2 reductie
- Inpassing elektrisch vervoer, net-investeringen omlaag
- Flexibele opslag voor energie uit zon en wind
- Verstevigde internationale koplopersrol

Gebruikers

- Goedkoper en duurzamer laden
- Ontzorgd met een transparant laadaanbod
- Zonder zorgen overstappen naar een EV

Aanbieders

- Versnelde ontsluiting waarde slim laden
- Meer laadpunten te realiseren

Leidende principes en samenwerking

Partners samenwerking

- Aanbieders (branchevertegenwoordigers)
- Gebruikers (gebruikers- en consumentenorganisaties)
- Concessie- en vergunningverleners (NAL-regio's)
- Netbeheerders (Netbeheer Nederland, ElaadNL)
- Werkgevers (werkgeversorganisaties)
- Kennisinstellingen

- Programma organisatie (slank!)

Leidende principes actieplan

1. Breng de markt in beweging
2. Zet de gebruiker centraal
3. Geef ruimte voor ondernemerschap
4. Focus op bestemmingsladen
5. Houd het simpel
6. Focus op wat kan
7. Wees technologie-agnostisch
8. Zorg voor uniformiteit waar nodig
9. Actiegericht leren en bijsturen
10. Zet partners in hun kracht

Uniform kader slim laden

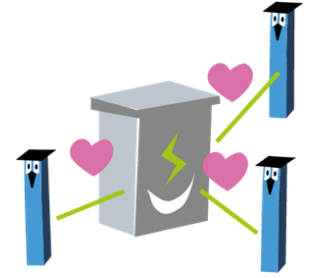

Aantrekkelijk aanbod slim laden

- Slim laden is de standaard instelling
- Optimaliseren op prijs en duurzaamheid
- Gegarandeerde energiehoeveelheid x tijdsduur
 - > 30 kWh bij 6 uur connectietijd
- Prijs transparant, lager dan normaal laden
- Op alle locaties zelfde aanbod
- Opt-in: Meer ruimte voor slim laden op basis van persoonlijke voorkeuren gebruiker
- Opt-out: gebruiker kiest voor normaal laden

*Laadzekerheid, duidelijkheid en gemak gebruiker
+ ruimte voor slim laden*

Netbewust aanbod slim laden

- Binnen grenzen lokale capaciteit stroomnet
- Meestal maximale capaciteit aansluiting
- Heel soms enigszins beperkte capaciteit
 - Tijdelijk: op specifieke momenten op de dag
 - Op enkele specifieke locaties
 - Nooit lager dan 4 kW
 - Onder transparante, uniforme condities (nationaal)
- Op basis van profielen lokale netcapaciteit

*Meer EVs inpassen, optimaal benutten
energiesysteem, lokale netcongestie voorkomen*

Vragen?

Programma

1. Inleiding
2. Actieplan Slim Laden Voor Iedereen
3. Verkenning acties versnelde opschaling
4. Verkenning organisatie en middelen
5. Vervolg en afronding

Consultatie (maart – mei 2022)

Resultaat: kader en actieplan volledig herzien

- Consultatie aanbieders
- Tevens consultatie andere stakeholdergroepen

Impact feedback aanbieders

- Energiehoeveelheid x tijdsduur
- Stimulering gebruik of ontwikkeling: niet nodig!
- Stimulering aanschaf SCR laadpaal i.c.m. slim laden voor private gebruikers en werkgevers
- Leidende coalitie
- Keurmerk
- ...

Slim laden voor iedereen 2022-2025

Wat is slim laden

- Op slimme momenten laden
- Automatisch, op afstand
- EV als tijdelijke opslag
- Optimaal gebruik netcapaciteit
- Goedkoper en duurzamer

Visie

- Slim laden de norm
- Dagelijkse routine
- Markt versterkt zichzelf
- Soepele inpassing EV
- Toekomstbestendig energiesysteem

Type laadsessies

- EV's < 3500 kg (personenauto's, bestelauto's)
- Connectietijd > 4 uur (bestemmingsladen)
- Locaties: publiek, privaat en semi-publiek
- Voldoet aan nationaal kader slim laden

Voordelen

Samenleving / Nederland

- Extra CO2 reductie
- Inpassing elektrisch vervoer, net-investeringen omlaag
- Flexibele opslag voor energie uit zon en wind
- Verstevigde internationale koplopersrol

Gebruikers

- Goedkoper en duurzamer laden
- Ontzorgd met een transparant laadaanbod
- Zonder zorgen overstappen naar een EV

Aanbieders

- Versnelde ontsluiting waarde slim laden
- Meer laadpunten te realiseren

Overzicht acties voor opschaling

Actielijn A – Overheden en netbeheerders

#1 – Borgen in concessies en vergunningen

#6 – Netbewust laden mogelijk maken

Actielijn B - Aanbieders

#3 - Leidende coalitie van aanbieders vormen

#4 – Keurmerk ontwikkelen

#9 – Ondersteunen koopproces gebruikers

Actielijn C - Gebruikers

#5 – Stimuleren aanschaf slimme laadinfra (I)

#7 – Informatiebasis elektrisch rijden actualiseren

#8 – Voorlichten en publieke beeldvorming

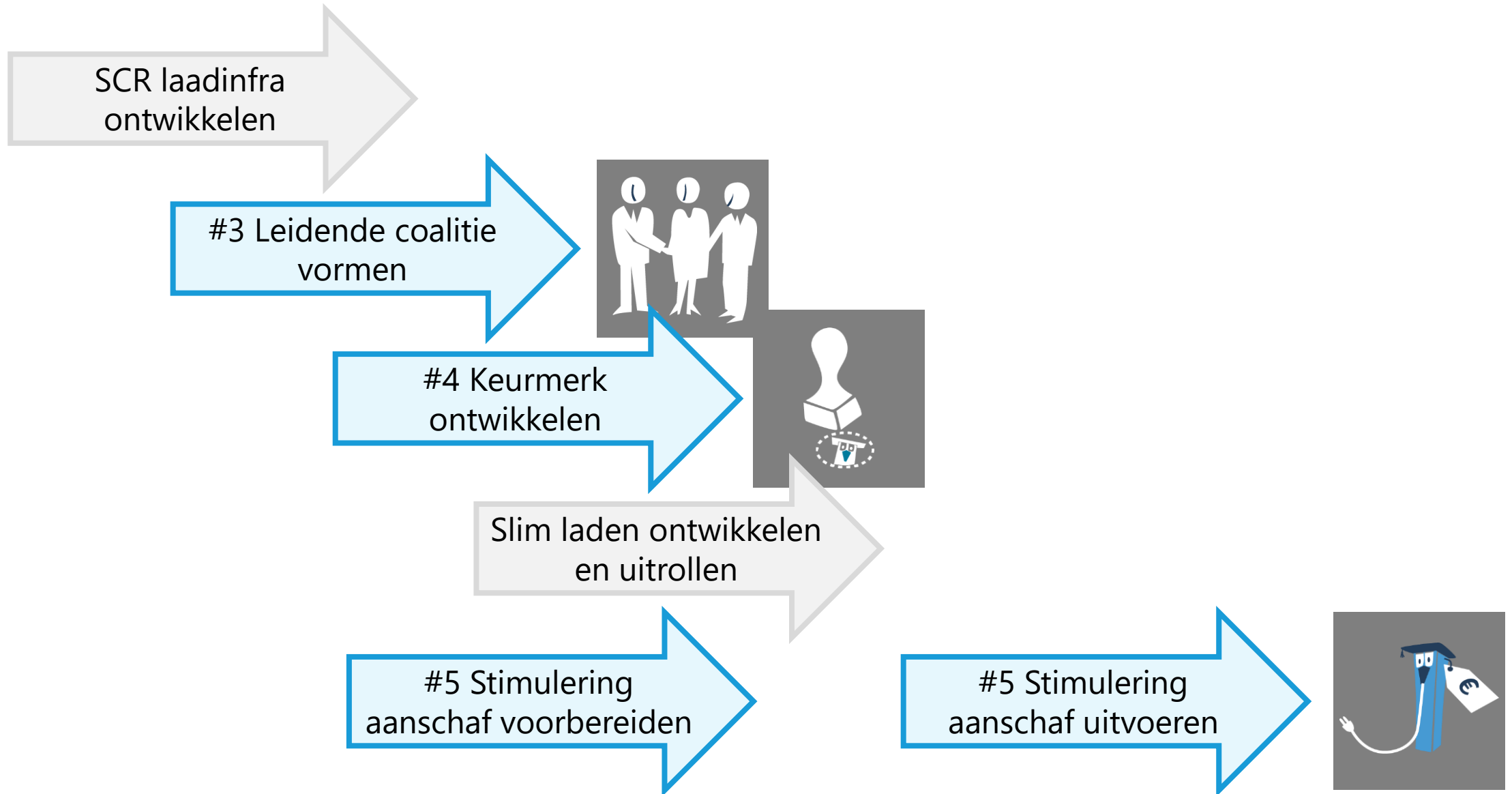
Actielijn D - Werkgevers

#2 - Borgen via afspraken werkgevers

#5 – Stimuleren aanschaf slimme laadinfra (II)

Actielijn E – Kennis en Monitoring

Oproep: kom als branche zo snel mogelijk met een goed keurmerk!

Actie #3 – Leidende coalitie vormen

Leidende coalitie

- Voorwaarden
 - Ambitie om koploper te zijn
 - Toepassen SCR-ready laadinfra
 - Omarmen kader slim laden
 - Ambitie om keurmerk te behalen
- Privileges
 - Exposure via kanalen programma en partners
 - Leidend in standaard oplossingen en werkwijzen (vb. opt-out, transparantie)
 - Kennisdeling en –ontwikkeling
 - Gesprekspartner overige partners programma

Rollen

Vorming coalitie door:

- Aanbieders
- Branche organisaties en ambassadeurs

- Programma: faciliteren naar behoefte

Actie #4 – Keurmerk ontwikkelen

Slimme laaddienst: aantrekkelijk en netbewust

Slimme laadinfra: smart charging ready

Activiteiten

- Ontwikkelen voorwaarden en logo
- Deelnemers werven
- Oprichten rechtspersoon en deponeren
- Conformiteitsbeoordeling: afspraken instantie, implementeren proces
- Inbedden in marketing/voorlichting
- Evt. onderzoeken eisen Raad voor Accreditatie

Rollen

Ontwikkelen keurmerk door??:

- Aanbieders, rol leidende coalitie?
- Branche organisaties
- Overige partners: klankbord
- Programma: faciliteren naar behoefte

Actie #5 – Stimuleren aanschaf slimme laadinfra

Doelgroepen

- EV-rijders privaat terrein
- VvE
- Werkgevers

Type maatregel: fiscaal en/of subsidie

Voorwaarden

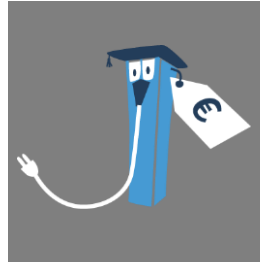
- Smart Charging Ready (SCR) laadinfra
- Inkoop slimme laaddienst (cf. keurmerk)

Activiteiten

- Uitvoeren verkenning
- Uitwerken maatregelen
- Voorbereiden en communiceren
- Uitvoeren maatregelen
- Monitoren en bijstellen

Rollen

- Programma: initiatie en regie
- Rijk: kader en financiering
- Uitvoering: n.t.b.

Actie #9 – Ondersteunen koopproces gebruikers

Koopproces gebruiker

- Vele partijen actief in koopproces gebruiker
 - Kan gaan om EV, laadpaal en/of laaddienst
 - o.a. autodealers, leasemaatschappijen, aanbieders laadinfra en laaddiensten
 - Ook: gebruikers- en consumentenorganisaties, werkgevers, overheden en netbeheerders
- Partijen willen gebruiker goed kunnen adviseren, informeren en enthousiast maken over slim laden
- Deel van deze partijen doet dat zelf
- Deel van deze partijen staat open voor ondersteuning hierbij

Rollen

- Brancheorganisaties: behoefte uitvragen
- Aanbieders:
 - begeleiden gebruikers door koopproces
 - aangeven behoefte ondersteuning rond slim laden
- Programma: partijen hierin ondersteunen (naar behoefte), voorbeelden
 - Standaard toolkit info/communicatie (vb. flyers)
 - Nieuwsbrieven, kennisevents
 - Gegevens uitwisselen t.b.v. online keuzehulp tools

Actie #10 – Kennis en monitoring

Monitoring

- Doelbereik: % slimme laadsessies
- Voortgang acties
- Traffic kanalen communicatie / voorlichting
- Gebruikers: behoeftes, drijfveren, beeldvorming
- Ontwikkeling aanbod (omvang, aard) en prijs
- Gebruikerservaring en gebruik (vb. # opt-outs)
- Klachten en storingen

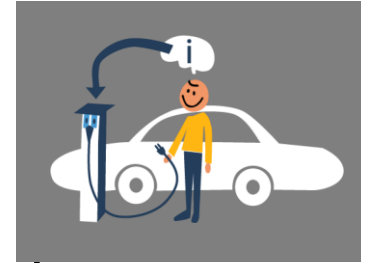
Actiegericht leren en bijsturen!

Kennisontwikkeling

- Risico's en kansen > uitzoekdossiers

Rollen

- Aanbieders:
 - meten en delen van data
 - participeren in data-analyse en kennisontwikkeling
- Overige partners: idem dito
- Programma:
 - Inrichten en uitvoeren monitoring
 - Faciliteren data-analyse kennisontwikkeling
 - Verantwoording aan Rijk

'Gallery walk'

- Hoe? (suggesties, ideeën, voorbeelden?)
- Aandachtspunten uitvoering?
- Vragen?

Frank: **Leidende coalitie en Keurmerk**

Robbert: **Stimulering aanschaf laadinfra**

Alex: **Ondersteuning koopproces, kennis en monitoring**

Oogst 'Gallery Walk' - Leidende coalitie (actie #3) en Keurmerk (actie #4)

- Zet een "nieuwe" branche organisatie op t.b.v. de leidende coalitie
- Zorg voor administratieve ondersteuning
- Bewaak objectiviteit
- Scope voor keurmerk moet 'laadoplossing' zijn, niet 'slim laden'. Dus laadinfra + laaddienst. Kijk ook naar eisen aan installateur.
- HEMS meenemen?
- Zorg voor toetsing en controle op toepassing van het keurmerk bij zowel de laadinfra als de laaddienst. Mogelijke instanties: Elaad, eViolin, Agentschap Telecom

Oogst 'Gallery Walk' – Stimulering aanschaf laadinfra (actie #5)

- Overweeg het loskoppelen van de stimulering van de (SCR-)laadinfra en de (slimme) laaddienst
- Overweeg of EMS inclusief of exclusief is
- Hoe omgaan met retrofit / vervanging?
- Abonnementkosten?
- V2G
- Kijk naar hoe ze het in de UK doen
- Overweeg Werkkostenregeling (WKR) te verruimen : werkgever aan zet
- Maak de laadlocatie (o.a. werk) aantrekkelijker
- Stimuleer de combinatie hardware + API
- Geef de VvE extra aandacht
- Opschalen biedt voordeel?
- Hoe om te gaan met domme laadinfra met slimme API's?
- Overweeg een incentive op het gebruik van slim laden (niet-publieke context)

Oogst 'Gallery Walk' - Ondersteunen koopproces (actie #9)

- Gebruik Jip en Janneke-taal en maak duidelijk wat de voordelen zijn voor de gebruiker en leg basaal de verschillende hoofdtypen slim laden proposities uit.
- Besef dat de dealer in keurslijf importeur zit. De importeur bepaalt keuzes hardware/laadinfra, waardoor de dealer niet altijd een smart charging ready laadpaal kan aanbieden
- Maak gebruik van de grote rol van werkgevers en de focus op loyaliteit bij leasemaatschappijen.
- Vergeet ook de huidige EV-rijders niet, waarvan we willen dat die overstappen op slim.
- Besef dat het koopproces van de private/klein-zakelijke gebruiker breder is dan een EV, een laadpaal en een laaddienst. Het gaat ook over installatie, zonnepanelen, HEMS, etc. Daarin ook slim laden meenemen.

Oogst 'Gallery Walk' - Kennis en monitoring (actie #10)

Monitoring

- Verzamel data vanuit data-connected car systems. Opmerking: daar moet dan wel toestemming voor gegeven worden

Kennis

- Zet op kennisagenda: uitwerken wanneer slimme laaddienst telt als duurzaam (keurmerk, doelbereik programma). Hoe daar pragmatisch mee omgaan?
- Zet op kennisagenda: uitwerken hoe transparantie voor de EV-rijder er minimaal uit moet zien, met daarbij onderscheid tussen publieke en niet-publieke laadpunten.

Overige opmerkingen

- Neem op in kader slim laden: transparantie over de werkelijk verbruikte energiehoeveelheid (kWh) cf. de wet in Duitsland, ter bescherming van de EV-rijder
- Geef direct positieve feedback aan de EV-rijder tijdens/na een laadbeurt. Vb. "Alweer X CO₂ bespaart, gelijk aan Y bomen"

Programma

1. Inleiding
2. Actieplan Slim Laden Voor Iedereen
3. Verkenning acties versnelde opschaling
4. Verkenning organisatie en middelen
5. Vervolg en afronding

Organisatie

Opdrachtgevend systeem (in ontwikkeling)

- NAL, IenW, EZK
- Stuurgroep

Samenwerkingspartners

Programma organisatie

Programmatisch werken en sturen

- Sturen op doelen, kaders en opgaven
- Regie op samenhang en synergie in...
- Regie op ontwikkelingen en onzekerheden
- Borgen randvoorwaarden programma

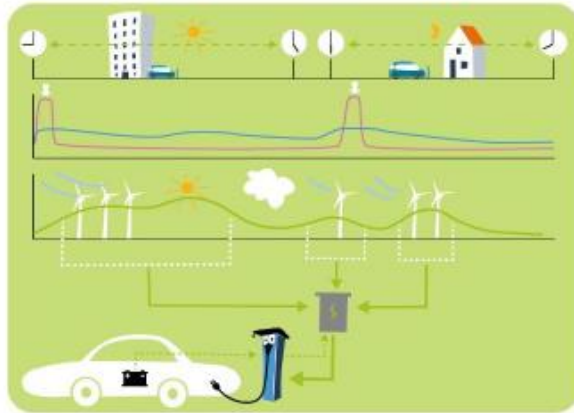
Middelen

- **Ontwikkelkosten** slimme laadinfra en diensten – eigen middelen
- **Proceskosten** uitvoering activiteiten uit actieplan – bespreekbaar met programma

Programma

1. Inleiding
2. Actieplan Slim Laden Voor Iedereen
3. Verkenning acties versnelde opschaling
4. Verkenning organisatie en middelen
5. Vervolg en afronding

Slim laden voor iedereen 2022-2025

Wat is slim laden

- Op slimme momenten laden
- Automatisch, op afstand
- EV als tijdelijke opslag
- Optimaal gebruik netcapaciteit
- Goedkoper en duurzamer

Visie

- Slim laden de norm
- Dagelijkse routine
- Markt versterkt zichzelf
- Soepele inpassing EV
- Toekomstbestendig energiesysteem

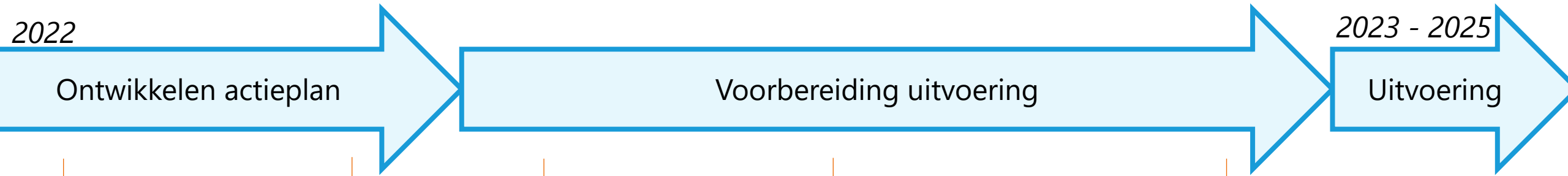
Ambitie 60% van de laadsessies is slim

Type laadsessies

- EV's < 3500 kg (personenauto's, bestelauto's)
- Connectietijd > 4 uur (bestemmingsladen)
- Locaties: publiek, privaat en semi-publiek
- Voldoet aan nationaal kader slim laden

Van actieplan naar uitvoering

8 jul

Stuurgroep NAL

instemming

- Visie, doelen, strategie
- Kaders slim laden
- Acties voor opschaling

nader uit te werken

- Conditie netbewust laden
- Governance en middelen

parallel

Normering: juridische analyse

1 sep

Publicatie

actieplan

okt-nov

Verkennen

samenwerking en uitvoering

- Aanbieders
- Overige partners

nov

Verdiepen

samenwerking

Concept akkoord partners

uitvoering

Concept faseplan 2023 + doorkijk

dec

Verzegelen

samenwerking

Tekenen akkoord en persmoment
Coalition-of-the-Willing

uitvoering

Faseplan 2023+ doorkijk

Verzegelen: eind 2022 akkoord samenwerkingspartners

Coalition-of-the-willing

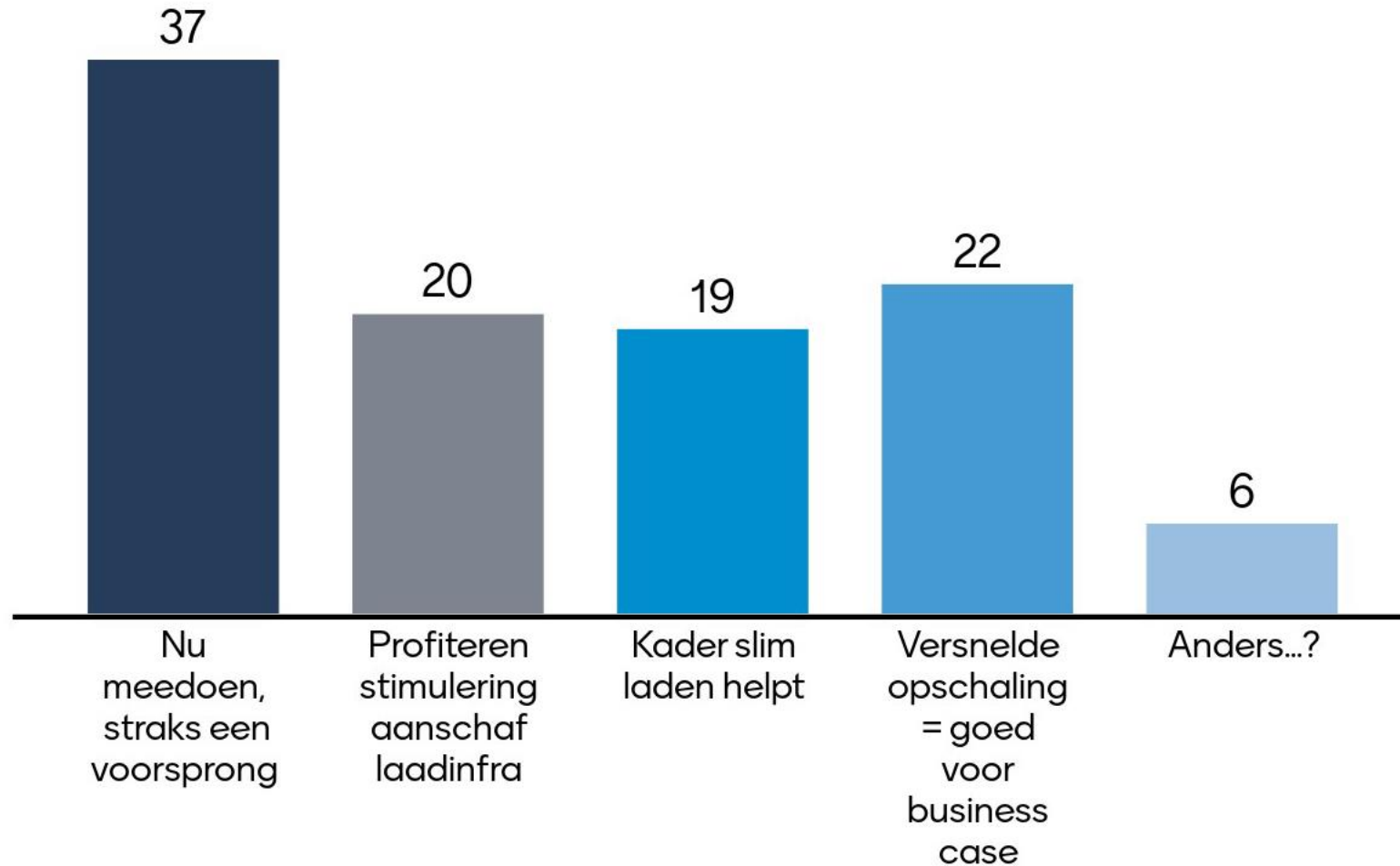
Committeert zich aan...

- Visie en ambitie
- Leidende principes actieplan
- Samenwerking andere partners
- Uniform kader slim laden
- Bijdrage acties voor opschaling

Tekenen + persmoment

Welke voordelen herkent u in dit actieplan?

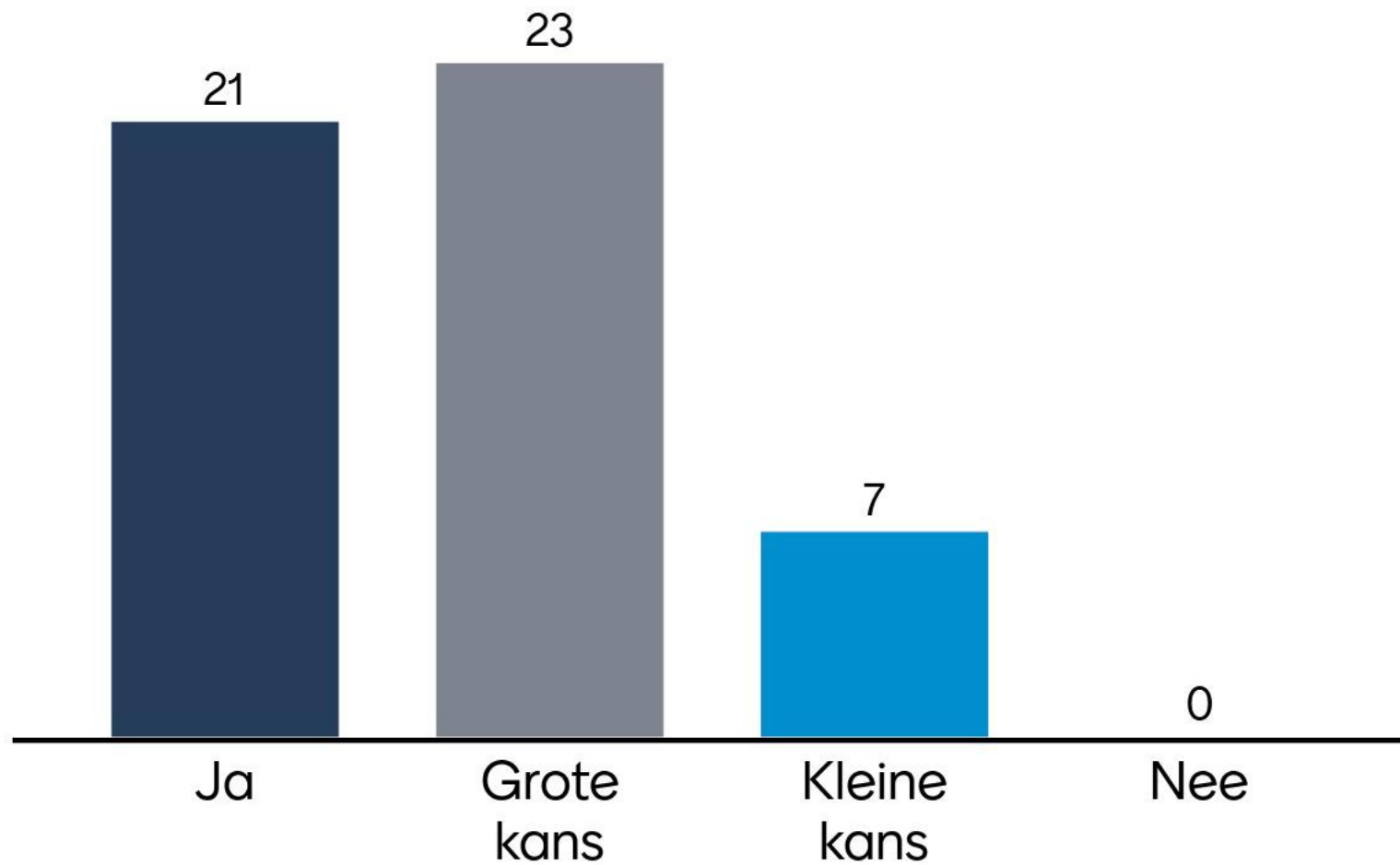

Slim laden de norm in 2025

Doet u mee?

Doe je mee ?

Wat heb je nodig om mee te kunnen doen?

Dank voor uw bijdrage!

Slim laden voor iedereen

